

# **Hutba\***

## **Isrâ-i-Mi'râdž / Namaz / Vrijeme**

18. August 2006

\*Ova hutba je održana 18. Augusta 2006 godine u prostorijama  
Islamskog kulturnog centra Bošnjaka u Berlinu  
<http://www.ikc-berlin.de>

## خطبة الجمعة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ أَحْبَبَ اللَّهُ أَحْبَبَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَحْبَبَ اللَّهُ أَحْبَبَ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ. الْحَمْدُ لِلَّهِ غَايِرِ الذَّنْبِ وَ قَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ، نَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ بِيَدِهِ الْخَلْقُ وَ الْأَمْرُ وَ إِلَيْهِ التَّرْجِعُ وَ الْمَصِيرُ ، كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ، وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ أَرْسَلَهُ اللَّهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ فَبَلَّغَ الرِّسَالَةَ وَ أَدَّى الْأَمَانَةَ وَ نَصَحَ لِلْأُمَّةِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ مَنْ آهْتَدَى بِهَدْيِهِ وَ سَلَكَ سَبِيلَهُ وَ اتَّبَعَ سُنَّتَهُ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ. أَمَا بَعْدُ فَيَا عِبَادَ اللَّهِ اتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوهُ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَ الَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ.

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ: سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَرَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنَ السَّمَاءِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ  
قَالَ الرَّسُولُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ: صَلَاةُ التَّوْمِنِ مِعْرَاجٌ.

وعظ

الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَ نَسْتَعِينُهُ وَ نَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَ نَسْتَغْفِرُهُ وَ نَعُوذُ بِأَللَّهِ مِنْ سُرُورِ أَنْفُسِنَا وَ مِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَ مَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ ، وَ نُصَلِّي وَ نُسَلِّمُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِهِ وَ أَصْحَابِهِ وَ مَنْ آهْتَدَى بِهَدْيِهِ وَ سَلَكَ سَبِيلَهُ وَ اتَّبَعَ سُنَّتَهُ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ رَحْمَةً تَهْدِي بِهَا قُلُوبَنَا وَ تَجْمَعُ بِهَا شَمْلَنَا وَ تَرُدُّ بِهَا الْفِتْنَ عَنَّا ، اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ رِضَاكَ وَ الْجَنَّةَ ، وَ نَعُوذُ بِكَ مِنْ سَخَطِكَ وَ النَّارِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اللَّهُمَّ آغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ، وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ إِنَّكَ سَمِيعٌ قَرِيبٌ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.  
عِبَادَ اللَّهِ - إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْإِحْسَانِ وَ إِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَ يُنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَ الْمُنْكَرِ وَ الْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ - أَقِمِ الصَّلَاةَ ...

Draga braćo, poštovani džemate, ovu hutbu danas ćemo posvetiti jednom od najvažnijih događaja koji se desio Muhammedu s.a.v.s., a samim time i njegovom ummetu, tj. nama. Danas ću govoriti o Isrâ-i-Mi'râdžu.

Isrâ-i-Mi'râdž se obilježava ove nedelje, 20.08.2006, kada je i Dan Vakifa.

Govoriti o Isrâ-i-Mi'râdžu a ne govoriti o namazu - koji je objavljen tokom Mi'râdža - je nepojmljivo, a govoriti o namazu a ne govoriti o vremenu, kao Božijoj blagodati datoj ljudima na korištenje, je isto tako nespojivo. Dakle, danas ćemo sa ovom hutbom inšaAllah imati i mi jedno putovanje, gdje ćemo se prisjetiti ovog značajnog događaja, u kojem ćemo naići na namaz. Uz namaz ćemo naići i na vrijeme, kao jednu izuzetno vrijednu komponentu, sa kojom ćemo se vratiti našem životu, a u njemu čovjeku, gdje ćemo pokušati istaći vrijednost vremena.

Šta je to uopšte Isrâ-i-Mi'râdž?

U imenu ovog događaja imamo dvije riječi, riječ Isrâ, i riječ Mi'râdž. Prva riječ (Isrâ) predstavlja poslanikovo putovanje od Meke do Jerusalema, dok riječ Mi'râdž opisuje poslanikovo putovanje iz Jerusalema ka najvišem nebu, Sidretu-l-Muntehâ. To isto potvrđuje i Allah dž.š u suri Isrâ, prvi ajet, gdje kaže:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ  
سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا  
الَّذِي بَرَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾

**"U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!"  
"Uzvišen neka je Onaj Koji je u jednom času  
noći preveo Svoga roba iz Mesdžid-Harama u  
Mesdžid-Aksa, čiju smo okolicu blagoslovili  
kako bismo mu neka znamenja Naša pokazali.  
- On, uistinu, sve čuje i sve vidi."/1/**

Isrâ-i-Mi'râdž se dešava nekako na sredini perioda poslanstva, ili tačnije, godinu dana prije hidžre znači 621. godine, gdje Muhammed s.a.v.s. doživljava to noćno putovanje čitavim bićem, znači duhovno, tjelesno, misiono i voljno. Poslanikov mi'râdž je inače najveći mi'râdž svih poslanika. Jer niko od ljudi nije bio bliži Allahu dž.š. od njega i niko nije vidio ono što je on vidio. A šta je to poslanik vidio? - Vidio je džennet i džehennem, nagradu, kaznu i meleke.

Poslanikov mi'râdž se isto tako smatra kao jedna od većih mudžiza, jer u navedenom ajetu sure Isrâ se spominje riječ "Lejlen" (لَيْلًا), koja označava samo dio noći a ne cijelu noć. Znači poslanik s.a.v.s je obišao to sve u dijelu jedne noći, dok je samo za put iz Meke do Jerusalema tada trebalo oko 40 dana hoda.

Ovom ajetu ćemo se vraćati tokom ove hutbe.

Muhammed s.a.v.s. prelazi svoj put od Meke do Jerusalema sa "burakom" (koji je imao nadnaravnu moć brzog kretanja), i nakon što je klanjao u mesdžidu-l-Aksa kao imam ostalim Allahovim poslanicima, na izlazu mu je Džibril ponudio čašu vina i čašu mlijeka, pa je on odabrao mlijeko, pa mu je Džibril rekao: "Odabrao si fitru (ono što je prirodno)". Onda se dešava slijedeće što opisuje slijedeći hadis, kojeg prenosi Enes r.a.:

**"Kada sam bio uzdignut (na mi'râdžu) i sa Džibrilom došao do najnižeg neba, Džibril reče čuvaru neba: "Otvori!" Upitao je: "Ko je to?" On odgovori: "Džibril." Upita: "Ima li neko sa tobom?" Odgovorio je: " Da, ima Muhammed s.a.v.s.!" Upita: "Zar je pozvan?" Odgovori: "Da!" Otvori se nebo i ugledah čovjeka koji sjedi, a sa njegovu desnu i lijevu stranu je bila po jedna skupina ljudi. Kada bi pogledao na desnu stranu, nasmijao bi se, a kada bi pogledao na lijevu, zaplakao bi. Taj čovjek reče: "Dobro došao dobri poslanik i sin dobrog čovjeka!" Upitao sam Džibrila: "Ko je ovo?" Reče: "Ovo je Adem, a skupine sa desnu i lijevu stranu su njegovi nasljednici, na desnoj strani su džennetlije, a na lijevoj džehennemlije, pa kada pogleda na desnu stranu nasmije se, a kada pogleda na lijevu zaplače!" Potom smo došli do drugog neba, pa je rečeno čuvaru isto što je rečeno i na prvom nebu, pa je otvorio. Na njemu sam susreo Jahju, sina Zekerijaa i Isaa sina Merjemina, na trećem nebu sam susreo Jusufa, na četvrtom Idrisa, na petom Haruna sina Imranova, na šestom Musaa sina Imranova i na sedmom nebu Ibrahima a.s., koji je bio naslonjen na "Bejtu-l-Ma'mur" ("Sagrađenu kuću"), u koju je svaki dan ulazilo sedamdeset hiljada meleka i nije se ponovo vraćalo. Svi su mi oni (poslanici, koje sam vidio) nazvali selam i izrazili dobrodošlicu."**

Nakon ovog putovanja, poslanik s.a.v.s. se uzdigao do "Sidretu-l-Muntehaa", a potom se sasvim približio Allahu dž.š.

I na tom uzdignuću, na toj visini koju nije drugi čovjek do tada okusio, mu je Allah dž.š. propisao klanjanje namaza, prvo pedeset, a potom pet namaza, svaki namaz kao deset namaza, kao što stoji u hadisima Muhammeda a.s.. A do ove olakšice je došlo na savjet Musa a.s., koji je kazao poslaniku s.a.v.s. da njegov ummet neće biti u stanju da klanja pedeset namaza, te da traži olakšicu, što mu Allah dž.š. prihvata i strogo naređuje obavljanje pet namaza u danu i noći.

Allahova dž.š. volja je da namaz kao farz i jedan od stubova Islama, bez kojeg nema muslimana (mu'mina), bude objavljen baš na nebu, jer namaz je jedini ibadet koji je objavljen baš na nebu, prilikom mi'râdža (u toj odabranoj noći), što namazu daje još veću dimenziju i važnost. Muhammed a.s. o namazu kaže slijedeće:

### **"Mi'râdž vjernika je u namazu!"**

Mi dobro znamo da je namaz pitanje koje odvaja vjerovanje od nevjerovanja i Islam od kufra. Poslanik a.s. u jednom hadisu kaže:

**“Prvo za što će ljudi na Kijamet u biti pitani je namaz, pa ako on bude ispravan i druga djela će biti ispravna.”**

Obećao sam vam draga braćo da ćemo nakon namaza naići na vrijeme. Rekao sam da se namaz i vrijeme jednostavno moraju gledati kao jedna jednina, jer Allah dž.š. nam nije dao mogućnost raspodjele namaza kako bi mi to htjeli, već nam je preko Njegovog poslanika Muhammeda s.a.v.s. eksaktno isplanirao dan, raspodjelivši namaze po njihovim vremenima. Svi znamo da nemamo izbora, već se zna da je sabah od zore do pred izlaska sunca, podne kada sunce pređe pola neba, itd ... Znači namaze moramo klanjati u određenim vremenima.

Nažalost, čovjek nije uopšte svjestan vrijednosti vremena. Ne znam kako da opišem “vrijeme”, jer kada bi svi na papir napisali šta mislimo kada se kaže “vrijeme”, bilo bi sigurno isto toliko različitih mišljenja koliko i učesnika. Poznati filozof, Augustinus je rekao: “Šta je znači vrijeme? Kad me niko ne pita za vrijeme, znam šta je, al čim hoću da objasnim onome koji pita šta je vrijeme, ne znam šta je.” Znači teško je definisati vrijeme. Ali možete li zamisliti draga braćo kolika je vrijednost vremena, da se Allah dž.š., Koji je iznad svega, Koji je sve stvorio, Koji sve posjeduje, da se On, svome robu, čovjeku, zaklinje vremenom u nama jako poznatoj suri “Asr”, koja glasi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ  
وَالْعَصْرِ ۝ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُفٍ ۝ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالنَّجْوَى ۝

***"U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!"  
"Tako mi vremena"/1/ "čovjek je na gubitku,  
doista", /2/ "samo ne oni koji vjeruju i dobra  
djela čine, i koji jedni drugima istinu  
preporučuju i koji jedni drugima preporučuju  
strpljenje."/3/***

Ne znam draga braćo jeste li vi ikada uočili ovaj naziv za vrijeme “asr”. Ja sam se uvijek pitao zašto baš “asr” znači vrijeme, i zašto se za ikindiju namaz također kaže “salatu-l-asr”, znači riječ “asr” poprima identično značenje u kontekstu kada je riječ o “vremenu” kao i “namazu”. Onda sam se pitao zašto baš ikindija namaz ima tu bliskost sa vremenom. Stoga sam počeo istraživati u tefsiru i naišao na mišljenje Zejd Ibn Eslema, koji kaže da se u suri “Asr” prvenstveno misli na ikindiju namaz, međutim, etimološki ispravnije bi bilo “vrijeme”. Ali ipak u tome se vidi koliko su namaz i vrijeme vezani jedno za drugo, jer nije se reklo da je ono prvo mišljenje od Zejd Ibn Eslema neispravno, već da nije toliko ispravno kao prvo. Ali opet mi je ostalo neodgovoreno pitanje zašto baš ikindija namaz ima isti naziv na arapskom jeziku kao vrijeme, zašto to nije sabah, ili akšam, ili jacija, ... pretpostavljao sam da ikindija namaz ima neku posebnu vrijednost. Potražio sam odgovor u hadisu. Tako tražeći sam našao na hadis kojeg prenosi Omer r.a. i koji kaže: “Onaj kome prođe ikindija, (prođe ikindija = znači radi se o vremenu) je kao onaj, kome je okrnjena porodica i imovina.” Porodica i imovina draga braćo! Okrnjena, a mi znamo draga braćo kako je kada se porodica okrnji, koliko to boli, a isto tako, kako je teško kada se imovina okrnji. I onda sam se iskreno rečeno iznenadio, kada sam uvidio koliku vrijednost ima ikindija i vrijeme ikindijskog namaza.

Iz sure “Asr” smo vidjeli da je vrijeme i te kako vrijedno, nešto među najvrijednijim stvarima koje su date čovjeku na raspolaganje, jer znamo sa čime se i mi muslimani zaklinjemo kada je zakletva

potrebna, kažem potrebna, jer nije pohvalno se zaklinjati na sve, na svaku izjavu,... Mi muslimani se zaklinjemo kada je to potrebno sa riječima "Tako mi Allaha", kao što je to i Božiji poslanik Muhammed s.a.v.s. kroz njegove hadise praktikovao. Znači zaklinjemo se sa Najuzvišenijim, Allahom dž.š. — Poznata vam je rasprostranjenost zakletvi u našem jeziku i običaju: majke mi, oca mi, djeteta mi, što nema nikakve veze sa Islamom i sunnetom. Ali ipak i ti ljudi što se tako zaklinju, zaklinju se njima vrijednim osobama, majkom, ocem, djetetom, ... jer ne možemo reći da su tim ljudima majka, otac, ili dijete nevrjedne osobe. Znači ti ljudi se zaklinju vrijednim stvarima. Mislim da niste nikada nikoga čuli da se zaklinje: "Tako mi mog bicikla" ili slično... jer ipak se čovjek zaklinje vrijednim stvarima.

Zašto sam isticao ovu vrijednost u zaklinjanju? Pa možete onda zamisliti, draga braćo, kolika je vrijednost vremena, da se Allah dž.š., Koji je iznad svega, zaklinje njime (vremenom)?!

Pokušaću da vam ukažem tu vrijednost vremena sa par primjera:

- Naučnici dvadesetog stoljeća okarakterisali su vrijeme kao četvrtu dimenziju - u naučnim razmatranjima označenu kao parametar koji ulazi u skoro sve analize i proračune, kao i ključni faktor koji povezuje sve promjene u različitim stanjima i zbivanjima.

Iz ovog kazanog možemo izvući slijedeće dvije stvari:

1. Rijetko ćemo naći danas na formulu ili analizu koja u sebi ne nosi variablu "t" koja predstavlja vrijeme, primjer "brzina=put/vrijeme"
  2. Vrijeme je faktor koji povezuje promjene u stanjima. Šta to znači? Primjer: čaša koja stoji na stolu, i padne sa stola i razbije se, ima dva stanja, ono čitavo na stolu i ono razbijeno na podu, i ta dva stanja su povezana vremenom.
- Sam ovaj svijet se sastoji od prostora i vremena, jer zamislite da nema prostora, gdje bi bili? A zamislite da nema vremena a ima prostora, kako bi odredili bilo koju promjenu stanja?
  - Vrijeme je elementarna stvar u mikro- i makrokosmosu, jedna od rijetkih veličina koja je prostranija na one najmanje (mili, nano, ... sekunde), a i na one najveće (milijarde godina, starost nekih zvijezda...). Mikro predstavlja ovdje one najmanje količine, dok makro u suprotnom predstavlja one najveće. Primjeri:
    1. Mikro: Danas u kompjuteru imaju ogromnu vrijednost vremena koja se kreću u mili ili nano sekundama. Jer svi mi koji koristimo computer danas, očekujemo reakciju odmah nakon pritiska tastature, niko ne čeka minutu da se nešto desi, znači tu one najmanje vremenske veličine igraju ogromnu ulogu, i tehnika se danas takmiči u tome, kako bi razvila što brže računare.
    2. Makro: S druge strane imamo zvijezde koje znaju biti stare i po više milijardi godina, što je za nas ljude nezamislivo, jer naš prosječno životno očekivanje iznosi oko 60 godina, a ovdje se govori o milijardama!

Znači vrijeme je bezdimenzionalno, veličina koja poprima minimalne i maksimalne vrijednosti. Ta minimalna i maksimalna vrijednost nemogu biti posmatrane kao apsolutne. Uzmimo za primjer novac: Vrijednost novca nije do beskonačnosti djeljiva, jer manje novčanice, odnosno kovanice od jednoga centa ili feniga, po zapremini kao i po vrijednost, jednostavno nema.

- I za kraj želim vam predstaviti jedan matematički primjer, koji također pojašnjava vrijednost vremena. Znae čovjek voli auto, jer teško je zamisliti danas čovjeka bez auta i kuće, to je

nešto što mora biti. Kada taj insan sjedne u auto za volan, ne može nikako izbjeći pogled na one kazaljke na tahometru. A šta se krije iza tih kazaljki? Pa jedna fizička formula, koja glasi: " $brzina = \frac{put}{vrijeme}$ ", kao auto kada kažemo da vozi  $100 \frac{km}{h}$ . Kada bi uspjeli da za ovaj dat put vrijeme teži nuli, onda bi brzina rasla istovremeno u bezkonačnost.

**Primjer sa slijedećim podacima:**

$$put = 5, vrijeme = 2, brzina = ?$$

**Pogledajmo sada slučaj kada vrijeme teži nuli ( $vrijeme \rightarrow 0$ ):**

$$brzina = \frac{put}{vrijeme}$$

$$brzina = \frac{5}{2} = 2.5$$

$$brzina = \frac{5}{0.1} = 50$$

$$brzina = \frac{5}{0.01} = 500$$

$$brzina = \frac{5}{0.001} = 5000$$

...

$$brzina = \frac{5}{vrijeme \rightarrow 0} = \infty$$

**Iz ovog primjera vidimo da brzina raste u beskonačnost( $\infty$ ), kada vrijeme teži nuli ( $vrijeme \rightarrow 0$ ).**

A znamo da se danas najbržom brzinom smatra, brzina svjetlosti, koja iznosi oko 300.000 km/s. Kada bi uspjeli preći tu brzinu mogli bi onda stupiti u vječnost, jer bi bili brži od svega, čak bi bili bezkonačno brzi! A zar nije omiljeno pitanje, pitanje o vječnom životu? Teoretski bi to tako moglo biti moguće, a Allah najbolje zna, ali za ostvarljivanje ovoga treba jednostavno Allah dž.š. koji kaže: "Budi, i ono bude!". Jer Allah dž.š. je danas stvorio tako svijet, da brzina materija jednostavno ne može preći brzinu svjetlosti. Kada bi uspjeli znači vrijeme na nulu da stavimo, onda bi uspjeli stupiti u vječnost, a tu nulu u vremenu samo može postaviti Allah dž.š.

Vratimo se sada Isrâu-i-Mi'râdžu, koji se smatra mudžizom, jer poslanik s.a.v.s. je u dijelu jedne noći obišao sedam nebesa, i još uz to put od Meke do Jerusalema, za koji je tada trebalo oko 40 dana hoda. Kada ovako nešto čuju osobe koje ne vjeruju, one reaguju odbojno na ovo mahom riječima da su to bajke, da to nije moguće ni danas a kamo li tada, ... Kako je onda Muhammed s.a.v.s. to sve mogao? Pa zar nismo vidjeli kako je to teoretski moguće kroz onaj gore navedeni primjer? A zar nije Allah dž.š. Taj, Koji vlada vremenom? Allah dž.š. je Taj koji vlada vremenom, koji ga je stvorio, i koji može vremenom gospodariti, samo On.

I pored svega ovog, ima opet ljudi koji i dan danas pokušavaju da prevaziđu te fizičke zakone koje je postavio Allah dž.š., te rade na mašinama koje će nekada moći ići u prošlost, nekada u budućnost, ali draga braćo takve ljude nedostatak vjere spriječava da ne mogu da uvide, da samo Allah dž.š. vremenom vlada, a da ga ljudi koriste *ili* ne koriste na najbolji mogući način.

Nadam se draga braćo da sam vam koliko toliko pojasnio vrijednost vremena, a sada, vratimo se čovjeku koji se nalazi u tom vrijednom vremenu, tj. nama, jer obećao sam na početku hutbe da ćemo kroz mi'râdž naići na namaz, a kroz namaz na vrijeme, i da ćemo se vratiti onda sa vremenom čovjeku.

Volio bih, kada bi poslije ove džume, mi svi inšaAllah, a i ja sa vama, što bolje shvatili značaj vremena, jer ko to ne razumije, osuđen je na propast. Najbolji primjer je vozača koji žuri da bi skratio vrijeme, jer se suočava sa rizikom udesa.

**Zato dragi brate, kada voziš auto, vozi ga odgovorno, jer mi nismo ti koji vladamo vremenom!**

Allah dž.š. nam je podijelio namaze po njihovim vremenima, a isto tako nam je isplanirao i sam dan, na 8 sati spavanja (odmora), 8 sati rada i 8 sati boravka sa familijom. Svako remećenje ovog plana dovodi kad tad do problema, jer evo klasičan primjer: Vozač koji ne utroši dio svoga vremena za odmor (spavanje), opet rizikuje od saobraćajnog udesa, jer psihički nije sposoban za korektnu vožnju! Isto tako sa vremenom u familiji, imamo klasične primjere da brakovi pucaju, da se brat sa bratom ne može, jer nije dovoljno vremena utrošeno na očuvanju familijarnih veza, ...

**Zato dragi brate podjeli i isplaniraj i ti svoj dan onako kako je to Allah već uradio, a On sve zna, i On zna šta je za nas najbolje, jer On nas je i stvorio!**

Dragi brate, kada se razboliš, i doktor ti propiše određene lijekove da ih koristiš u određenim vremenskim intervalima, nemoj biti tvrdoglav, već tako postupi, jer tako će lijek najuspješnije djelovati. Ne pij te lijekove brzo zaredom, kao što nije propisano, ne skraćuj to propisano vrijeme, jer onda lijekovi dobijaju veću koncentraciju, koja ako pređe neke granice, onda šteti organizmu. Isto tako nemoj uzimati lijekove kad ti hoćeš, rastezajući ih na duži period, jer tako lijekovi gube svoju koncentraciju, koja je potrebna za tvoj organizam da djeluje. Šta hoću da kažem sa ovim, hoću da kažem da je ovdje vrijeme faktor uspješnog liječenja!

Draga braćo, dragi učenici, dragi studenti, dragi radnici, vrijeme upotrebjeno u korisnom radu, učenju, bavljenju naukom, jednako je vremenu koje se troši na ibadet!

**Pa zar nije lijepo nešto raditi i imati koristi od toga, - jer na kraju krajeva onaj koji uči imat će koristi od toga kasnije, imat će bolji i lakši posao kasnije, gdje će otići u kancelariju, raditi za kompjuterom, otići na pauzu, pa odraditi drugi dio posla, i onda se rahat i odmoran vratiti svojoj kući, - a uz to znati da i Allah dž.š. biva zadovoljan tobom, jer mu činiš ibadet? A vidjeli smo da nije ibadet samo nafila, već da je to i rad, učenje, pisanje zadaće, bavljenje naukom, ...**



Draga braćo iskoristite svoje vrijeme, jer ono ističe, i ne vraća se više. Sve što si danas morao uraditi, sutra nećeš moći. Iskoristi svoje vrijeme što bolje možeš, nemoj ga ispunjavati samo zabavom, igrom, ... jer kaže Allah dž.š. u suri Al-Anbiya, 16. ajet: "Mi nismo stvorili nebo i zemlju i ono što je između njih, igrajući se." Znači Allah dž.š., kao Onaj Koji je sve stvorio, podsjeća nas na značaj prostora i vremena, kako bi se ozbiljno i odgovorno obhodili naspram njih.

Draga braćo, dragi učenici, studenti, roditelji, pred nama je nova školska godina. Godina je isto jedan vremenski period. Vidjeli smo kroz Kur'an i Hadis kako nam je Allah dž.š. isplanirao dan, tu najmanju cjelinu godine, taj vremenski period, a sada je do nas da isplaniramo tu godinu na najbolji mogući način, naravno uvijek sa riječima inšaAllah. Allah nam je znači sa time dao skelet/kostur plana jednog dana, u koji mi možemo sada dograđivati svoje planove. Jer nije džaba Allah dž.š. nam raspodjelio 5 dnevnih namaza po cijelom danu, jer čovjeku je to jednostavno potrebno da napuni svoju bateriju koja se zove duševna smirenost, isto kao što je čovjeku potreban odmor u toku dana, jer Allah dž.š. nas je stvorio, i On kao naš Stvoritelj najbolje zna šta mi trebamo. Drži te se toga kostura draga braćo, jer i sami znate da kostur nosi i čuva ravnotežu ljudskog tijela. Ostalo je tu još vremena između namaza, koje čeka da se od svakoga od nas isplanira, ispuni ibadetima, a znamo da je i rad i učenje, i pisanje zadaće ibadet,.. Ne budimo od onih koji kažu da traže vrijeme da ubiju, kada ne znaju šta će od sebe, jer ko to tvrdi, uistinu njega vrijeme ubija.

Molim Allaha dž.š. da nas uputi na pravi put, da nam bude na pomoći, da nas učini onima koji neće biti na gubitku, već dobitku, koji će vjerovati i dobra djela činiti. Molim Allaha dž.š. da pomogne i svim Muslimanima širom svijeta, te da nam bude milostiv na Sudnjem Danu.

---

<sup>1</sup>Korišteni materijal:

- 1) Kur'an
- 2) Tefsir Kur'ana (Ibn Kesir)
- 3) Zbirka hadisa
- 4) Hutba Nezima Halilovića na temu "Isrâ-i-Mi'râdž"
- 5) Razmišljanja od Ahmeda Korića - Vrijeme - fenomen kur'anske istine
- 6) World Wide Web